

Η κατάσταση του περιβάλλοντος της Ευρώπης δεν είναι καλή: οι απειλές για τη φύση και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής αποτελούν τις σημαντικότερες προκλήσεις

Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, αλλά η γενική κατάσταση του περιβάλλοντος της Ευρώπης, ιδίως της φύσης της, η οποία εξακολουθεί να πλήττεται από υποβάθμιση, υπερεκμετάλλευση και απώλεια της βιοποικιλότητας, δεν είναι καλή. Οι επιπτώσεις που έχει η επιτάχυνση της κλιματικής αλλαγής αποτελούν επίσης κρίσιμη πρόκληση, σύμφωνα με την πιο ολοκληρωμένη έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (Ε.Ο.Π.) για την «κατάσταση του περιβάλλοντος», η οποία δημοσιεύεται σήμερα. Οι προοπτικές για τις περισσότερες περιβαλλοντικές τάσεις είναι ανησυχητικές και εγκυμονούν σημαντικούς κινδύνους για την οικονομική ευημερία, την ασφάλεια και την ποιότητα ζωής της Ευρώπης.

Στην έκθεση τονίζεται ότι η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος αποτελούν άμεση απειλή για την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης, η οποία εξαρτάται από τους φυσικούς πόρους. Αναφέρεται ακόμη ότι η επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050 εξαρτάται επίσης από την καλύτερη και υπεύθυνη διαχείριση της γης, των υδάτων και άλλων πόρων. Η προστασία των φυσικών πόρων, ο μετριασμός της κλιματικής αλλαγής και η προσαρμογή σε αυτήν, και η μείωση της ρύπανσης θα ενισχύσουν την ανθεκτικότητα των ζωτικών κοινωνικών λειτουργιών που εξαρτώνται από τη

φύση, όπως η επισιτιστική ασφάλεια, το πόσιμο νερό και η αντιπλημμυρική προστασία.

Η έκθεση προτρέπει να επιταχυνθεί η εφαρμογή των πολιτικών και πιο μακροπρόθεσμων δράσεων για την ενίσχυση της βιωσιμότητας που έχουν ήδη συμφωνηθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Οι δράσεις αυτές ευθυγραμμίζονται με τις προτεραιότητες της Πυξίδας Ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καινοτομία, την απανθρακοποίηση και την ασφάλεια.

Η έκθεση του 2025 για το περιβάλλον της Ευρώπης (<https://www.eea.europa.eu/en/europe-environment-2025/main-report>) είναι η πιο ολοκληρωμένη ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης και των προοπτικών για το περιβάλλον, το κλίμα και τη βιωσιμότητα της ηπείρου, με βάση δεδομένα από 38 χώρες. Η έκθεση τονίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση κατέχει ηγετική θέση παγκοσμίως στις προσπάθειες για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, μειώνοντας τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και τη χρήση ορυκτών καυσίμων, διπλασιάζοντας παράλληλα το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας από το 2005. Επίσης, τα τελευταία 10-15 χρόνια έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα και την αύξηση της ανακύκλωσης αποβλήτων και της αποδοτικής χρήσης των πόρων. Η πρόοδος που έχει σημειωθεί σε μια σειρά παραγόντων που επιτρέπουν τη στροφή προς τη βιωσιμότητα –όπως η καινοτομία, η πράσινη απασχόληση και η βιώσιμη χρηματοδότηση– αποτελεί πηγή ελπίδας.

Η εκτελεστική αντιπρόεδρος για μια καθαρή, δίκαιη και ανταγωνιστική μετάβαση, κ. **Teresa Ribera**, σε δηλώσεις της ανέφερε: «Η παρούσα έκθεση αποτελεί έντονη υπενθύμιση ότι η Ευρώπη πρέπει να συνεχίσει την πορεία της, ακόμη και να επιταχύνει τις φιλοδοξίες μας για το κλίμα και το περιβάλλον. Τα πρόσφατα ακραία καιρικά φαινόμενα δείχνουν πόσο εύθραυστη γίνεται η ευημερία και η ασφάλειά μας όταν υποβαθμίζεται η φύση και εντείνονται οι κλιματικές επιπτώσεις. Η καθυστέρηση ή η αναβολή των στόχων μας για το κλίμα απλώς θα αυξήσει το τίμημα, θα εμβραθύνει τις ανισότητες και θα εξασθενίσει την ανθεκτικότητά μας. Η προστασία της φύσης δεν συνεπάγεται κόστος. Πρόκειται για επένδυση στην ανταγωνιστικότητα, την ανθεκτικότητα και την ευημερία των πολιτών μας. Με την κλιμάκωση της δράσης τώρα, μπορούμε να οικοδομήσουμε μια καθαρότερη, δικαιότερη και πιο ανθεκτική Ευρώπη για τις μελλοντικές γενιές.»

Η επίτροπος Περιβάλλοντος, Ανθεκτικότητας των Υδάτων και Ανταγωνιστικής Κυκλικής Οικονομίας, κ. **Jessika Roswall**, δήλωσε: «Μολονότι έχει σημειωθεί πρόοδος, η κατάσταση του περιβάλλοντός μας αποτελεί σαφή έκκληση για δράση, ώστε να συνεχίσουμε να μειώνουμε τη ρύπανση, να αποκαθιστούμε τη φύση και να προστατεύουμε τη βιοποικιλότητα. Πρέπει να επανεξετάσουμε τη σχέση περιβάλλοντος και οικονομίας και να δούμε την προστασία της φύσης ως επένδυση και όχι ως κόστος. Η υγιής φύση αποτελεί τη βάση για μια υγιή κοινωνία, μια ανταγωνιστική οικονομία και έναν ανθεκτικό κόσμο, γι' αυτό και η

Ε.Ε. δεσμεύεται να παραμείνει στην πορεία των περιβαλλοντικών μας δεσμεύσεων.»

Ο επίτροπος Κλίματος, Μηδενικού Ισοζυγίου Εκπομπών και Καθαρής Ανάπτυξης, κ. **Wopke Hoekstra**, δήλωσε: «Η παρούσα έκθεση ενισχύει την επείγουσα ανάγκη να διατηρήσει η Ε.Ε. τις ισχυρές κλιματικές φιλοδοξίες της. Ως η ταχύτερα θερμαινόμενη ήπειρος, η Ευρώπη γνώρισε από πρώτο χέρι τις καταστροφικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής –πιο πρόσφατα μέσω των σοβαρών δασικών πυρκαγιών που ξέσπασαν κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Το κόστος της αδράνειας είναι τεράστιο, και η κλιματική αλλαγή αποτελεί άμεση απειλή για την ανταγωνιστικότητά μας. Η διατήρηση της πορείας είναι απαραίτητη για τη διαφύλαξη της οικονομίας μας.»

Η εκτελεστική διευθύντρια του Ε.Ο.Π., κ. **Leena Ylä-Mononen**, δήλωσε τα εξής: «Δεν έχουμε το περιθώριο να μειώσουμε τις φιλοδοξίες μας για το κλίμα, το περιβάλλον και τη βιωσιμότητα. Η έκθεσή μας για την κατάσταση του περιβάλλοντος, η οποία δημιουργήθηκε από κοινού με 38 χώρες, παρουσιάζει με σαφήνεια τις επιστημονικά τεκμηριωμένες γνώσεις και καταδεικνύει γιατί πρέπει να δράσουμε. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, διαθέτουμε τις πολιτικές, τα εργαλεία και τις γνώσεις, καθώς και την πολυετή εμπειρία στη συνεργασία για την επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας. Ότι κάνουμε σήμερα θα διαμορφώσει το μέλλον μας.»

Πολύπλοκες προκλήσεις μπροστά μας

Η βιοποικιλότητα μειώνεται στα χερσαία, τα γλυκά ύδατα και τα θαλάσσια οικοσυστήματα της Ευρώπης λόγω των συνεχιζόμενων πιέσεων που οφείλονται σε μη βιώσιμα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης, όπως καταδεικνύεται κυρίως στο σύστημα τροφίμων. Όσον αφορά το μέλλον, η επιδείνωση της κατάστασης της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων της Ευρώπης αναμένεται να συνεχιστεί, ενώ οι συμφωνηθέντες στόχοι πολιτικής είναι απίθανο να επιτευχθούν έως το 2030, σύμφωνα με την έκθεση.

Ομοίως, οι υδάτινοι πόροι της Ευρώπης δέχονται έντονη πίεση, καθώς η καταπόνηση των υδάτινων πόρων επηρεάζει το ένα τρίτο του πληθυσμού και του εδάφους της Ευρώπης. Η διατήρηση υγιών υδρόβιων οικοσυστημάτων, η προστασία των υδάτων και η διασφάλιση της αναπλήρωσης των πόρων υπόγειων υδάτων είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της μελλοντικής ανθεκτικότητας της Ευρώπης στον τομέα των υδάτων, σύμφωνα με την έκθεση.

Όσον αφορά την κλιματική αλλαγή, η Ευρώπη είναι η ταχύτερα θερμαινόμενη ήπειρος στον πλανήτη. Το κλίμα αλλάζει με ανησυχητικό ρυθμό, με αποτέλεσμα να τίθενται σε κίνδυνο η ασφάλεια, η δημόσια υγεία, τα οικοσυστήματα, οι υποδομές και η οικονομία. Η αυξανόμενη συχνότητα και το μέγεθος των καταστροφών που σχετίζονται με το κλίμα, καθώς και η γνώση ότι το κλίμα θα συνεχίσει να αλλάζει ακόμη και με τις φιλόδοξες προσπάθειες της Ε.Ε. για τον μετριασμό των επιπτώσεων υπογραμμίζουν την επείγουσα ανάγκη προσαρμογής

της ευρωπαϊκής κοινωνίας και οικονομίας, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο.

Βάσει της έκθεσης, αυτές οι κορυφαίες προκλήσεις απαιτούν την επανεξέταση των δεσμών μεταξύ της οικονομίας μας και του φυσικού περιβάλλοντος, της γης, των υδάτων και των φυσικών πόρων. Μόνο με την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος στην Ευρώπη θα είναι δυνατή η διατήρηση μιας ανταγωνιστικής οικονομίας και μιας υψηλής ποιότητας ζωής για τους Ευρωπαίους πολίτες.

Κάθετη και οριζόντια κλιμάκωση

Σύμφωνα με την έκθεση, απαιτείται επείγοντως μετασχηματιστική αλλαγή στα συστήματα παραγωγής και κατανάλωσης –απανθρακοποίηση της οικονομίας, μετάβαση προς την κυκλικότητα, μείωση της ρύπανσης και άσκηση υπεύθυνης διαχείρισης των φυσικών πόρων. Οι πολιτικές της Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένης της Πράσινης Συμφωνίας, παρέχουν μια σαφή πορεία προς τη βιωσιμότητα.

Η έκθεση επισημαίνει συγκεκριμένα τις προσπάθειες για την αποκατάσταση των οικοτόπων μέσω λύσεων βασισμένων στη φύση, οι οποίες θα ενισχύσουν την ανθεκτικότητα και θα συμβάλουν επίσης στις προσπάθειες μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής σε αυτήν. Τονίζει επίσης την ανάγκη απανθρακοποίησης βασικών οικονομικών τομέων, ιδίως των μεταφορών, και αντιμετώπισης των εκπομπών από τη γεωργία. Η αύξηση της κυκλικότητας έχει τη δυνατότητα να μειώσει την εξάρτηση της Ευρώπης από τις εισαγωγές ενέργειας και κρίσιμων πρώτων υλών. Επιπλέον, επενδύοντας στην ψηφιακή και πράσινη μετάβαση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, η Ευρώπη μπορεί να ενισχύσει την παραγωγικότητα και να αποκτήσει ηγετικό ρόλο σε παγκόσμιο επίπεδο στην πράσινη καινοτομία, αναπτύσσοντας τεχνολογίες για την απανθρακοποίηση κλάδων στους οποίους αυτή είναι δύσκολο να επιτευχθεί, όπως ο χάλυβας και το τσιμέντο.

Γενικές πληροφορίες

Ο Ε.Ο.Π. δημοσιεύει ανά πενταετία έκθεση για την κατάσταση του περιβάλλοντος, όπως προβλέπεται στον κανονισμό του. Η έκθεση «Το περιβάλλον της Ευρώπης 2025» είναι η 7η έκθεση αυτού του είδους που δημοσιεύει ο Ε.Ο.Π. από το 1995. Περιέχει απτές, επιστημονικά τεκμηριωμένες προτάσεις σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους πρέπει να αντιμετωπίσουμε τις τεράστιες και σύνθετες προκλήσεις που βρίσκονται ενώπιόν μας, όπως η κλιματική αλλαγή, η απώλεια της βιοποικιλότητας και η ατμοσφαιρική και υδάτινη ρύπανση.

Η έκθεση εκπονήθηκε σε στενή συνεργασία με το ευρωπαϊκό δίκτυο πληροφοριών και παρατηρήσεων σχετικά με το περιβάλλον του Ε.Ο.Π., το Eionet. Η έκθεση αντλεί στοιχεία από την τεράστια εμπειρογνωμοσύνη των κορυφαίων ειδικών και επιστημόνων του Eionet στον τομέα του περιβάλλοντος από τις 32 χώρες μέλη και τις έξι συνεργαζόμενες χώρες του Ε.Ο.Π.